

REDACȚIA
și ADMINISTRATIA:
Deák Ferenc-utca 35.

Articoli și corespondențe pentru publicare se trimit redacției.

Concurs, inserțiuni și taxele de abonament se trimit administrației tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FORA BISERICESCĂ ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE DATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECĂ.

ABONAMENTUL:

Pe un an 10 coroane.
Pe jum. an 5 coroane.

Pentru România și străinătate:

Pe un an 14 franci.
Pe jum. an 7 franci.

Telefon pentru oraș și comitat Nr. 266.

Specializarea.

Specializarea a dat și pe terenul teoretic și pe cel practic perfecționările de astăzi. Cursurile de specializare din Germania bunăoară sunt cerute din toate părțile lumii, prin ele să ține în urmă lumea cu progresul timpului.

La cursurile aceste se recer și spese și la noi nu e de unde a le lua, căci abia ne susținem angind instituțiile culturale ordinare necum să le mai ajungă de spese pentru cursuri speciale. Dar rangează guvernul an de an pentru preoți și învățători fel de fel de cursuri, așa cursuri de pomărit, grădinărit, vierit, mătăsărit, industrie deasă, la cari chiamă pe preoți și învățători prin concurs, bunăoară cum a publicat concurs pentru un curs de pomărit pentru preoți.

Specializarea aceasta ar fi chemată să deolve industria regională, să dea prin specializarea preotului și învățătorului îndrumării poporului dezvoltarea industriei locale. Până acum numai tâmplarea a dus în cutare sat vr'un spirit întreprinzător care bunăoară a învățat poporul la coșrit și comuna trăește din acea industrie. Ce ar fi dacă specializările aceste s'ar face sistematic și ar prelucra industrial materialul crud ce se află ai în fiecare comună. Vedeti industria aceasta locală, regională, a creat pe micul capitalist în strătate, despre care am mai vorbit în aceste coloane și care este izvorul nesăcat de îmbogățire unei națiuni.

Atragem atențiunea învățătorimei noastre asupra cursurilor de specializare ce se vor aranja de stat și estimp ca să se folosească de ele, chiar și pe sepele proprii unde nu este posibilă obținerea ajutorului de stat, căci jertfa aceasta îi va fi restituită pe toată viața. Cunoaștem de pildă preoți și învățători și de ai noștri dar mai ales streini și pe lângă ocupațiile lor oficioase cu ușurință și câștigă din agricultură de două și de trei ori mai multă cât face leafa lor, dela ei învață și țaranul așa se crează în comună un izvor de câștig și de știință. Așa își pot crește acești harnici preoți și învățători familiile lor la cel mai înalt nivel social.

Învățătorul Coriolan Mursa din Ostrov, a avut un mare interes în trezirea interesului învățătorimei noastre și avară în adunarea generală a învățătorilor din

cele patru tracte bănățene asupra lucrului manual. Numitul învățător are și un manuscript gata de tipar în care în mod elementar tratează lucrul manual. Îi servește de laudă numitului învățător zelul pentru propaganda lucrului manual în școală ce este sâmburele dezvoltării industriei locale pe lângă dezvoltarea dexterităților personale ale elevului.

Adunarea generală din St. Nicolaul mare s'a degajat de tot consodde învățăturile conferinței dlui Coriolan Mursa și anume: »Adunarea esprime mulțămintă protocolară zelosului conferențiar și în legătură roagă Ven. Consistor că: în institutul pedagogic să se pună mai mare pond pe economie și lucrul manual, angajându-se de propunători atari bărbați, cari posedă cunoștințele necesare«.

Corect era dacă învățătorii din adunarea generală a Reuniunii ziceau vom merge și noi să ascultăm un curs de lucru manual cum a făcut dl Cornel Mursa și alte cursuri economice cum au făcut alți colegi ca să introducem și noi în școala noastră diferitele ramuri industriale și economice. Institutul pedagogic să-l lase în grija conducerii lui care își știe datoria.

Apostrofarea institutului că în el nu s'ar pune destul pond pe economie și lucrul manual este o sfidare a adevărului. Căci între toate institutele pedagogice românești și fără exagerare putem afirma în puține institute de stat se va face o economie de grădinărit atât de intenzivă ca la preparandia noastră din Arad. Iată bunăoară preparandia de stat din Arad n'are grădinile la institut și ne invidiază pentru întocmirile noastre cu cari din grădinile estinse cultivate de mâna elevilor să țin cele două internate cu legumăritul și fiecare elev eșit de aici e capabil de a-și cultiva independent grădina dela școala sa dacă are senz și plăcere pentru aceasta. Și apoi pentru lucrul manual avem un atelier în care se produc lucruri cu mult mai superioare celor indicate de dl Cornel Mursa în manualul său și ce sigur a și debitat în adunarea generală. La noi știu băieții să-și facă uneltele de casă în lemn, recuisitele școlare și știu lucra în lut și în papir lucruri admirabile. Tocmai nu de mult a vizitat institutul comisarul ministerial și a fost încântat de lucrul manual al elevilor. Dar și dintre învățătorii din acele tracte

protopopești mulți au vizitat și au admirat întocmirile noastre economice. Cum? n'au fost aceia în adunarea generală? Cum s'a putut admite o astfel de bruscare la adresa institutului nostru?

La cursurile de specialitate dlor învățători este locul dvoastră de a vă completa cunoștințele spre a ține pas cu progresul învățământului, de preparandie vor îngriji aceia cărora li este încredințată conducerea.

Materia învățământului religiunii în școala noastră elementară.

(Observări critice asupra planului de învățământ.)

În planul nostru de învățământ în vigoare, în partea specială, se dau foarte bune indigetări despre materia și metoda învățământului religiunii. În genere tradează studiu temeinic, corespunzător principiilor metodice; dar în alegerea și distribuirea materiei pe clase nu satisface.

Intr'un articol anterior promisesem, că voi reveni asupra planului, și în interesul învățământului religiunii revin acum. Și nu pentru că a-și lega vr'o speranță, că planul ar fi supus mai de curând unei revizuirii, oeeace ne-ar bucura de altfel, dacă s'ar și face cu îndreptarea greșelilor; ci voiesc să insist, de astădată, asupra acomodării manualelor dispozițiilor planului. Vbiu arată deci greșelile planului și ce să conțină manualele.

1. Istorioare biblice.

Despre scopul istoriei biblice grăiește planul așa: „Istoria biblică nu urmărește, ca scop principal, cunoașterea istoriei sacre... ea nu se învață ca elevii să știe, ce s'a întâmplat atunci și atunci, ci pentruca ei să cunoască pe baza ei exemple de frumoasă viață religioasă-morală deamă de imitat... Numai în a doua linie se învață istoria biblică pentru ca să știm modul cum D-zeu a pregătit neamul omenesc pentru mântuire”. Iar mai la vale susține, că a grupat materia după principiul cultural-istoric, care e: „singurul prin care elevul poate ajunge prin însași succesiunea materialului parcurs la înțelegerea economiei divine și a pregătirii neamului omenesc pentru mântuire”.

Înțelegem din acestea, că prin istorioarele biblice, planul urmărește 2 scopuri: unul principal, care constă în dezvoltarea simțământului religios și unul secundar: înțelegerea economiei divine și a pregătirii omeniei pentru mântuire.

Constatăm, că alegerea pieselor din istoria biblică poate corespunde scopului prim pe deplin, fiind ele de valoare educativă incontestabilă; dar alegerea lor nu servește și scopului al doilea. E cert, că gruparea unităților metodice, pe clase, e făcută după principiul cultural istoric, și această împrejurare e menită a-i conduce pe elevi la înțelegerea lucrării dumnezeiești la mântuirea omului, cum intenționează planul. Dar lipsesc piesele legătoare. Cu moartea lui Moise s'a rupt firul economiei divine, și urmează, fără nici o legătură David, Solomon, Ilie, Daniil, Tovie, Iov și frații Macavei. Tot atâtea tablouri, de viață religioasă, ce e drept, dar fiecare de sine și toate împreună stau izolate și fără legătură cu economia divină.

Dacă planul urmărește, prin istorioarele biblice și ajungerea scopului secundar, atunci trebuie să închege firul istoric prin cele vr'o 3—4 piese, cari, având în vedere scopul suprem al învățământului religios care este formarea caracterului religios-moral, nu pot fi de o valoare mai puțin educativă. Și cu atât mai vartos nu, căci cu exciziuni din istoria biblică, fără legătura, care închiagă cunoștințele pentru o înțelegere perfectă a materiei și producerea unei convingeri vii asupra întregii învățături religioase, nu se edifică caracterul.

Deci, din Test. V. lipsesc și trebuie introduse necondiționat, încă aceste piese: despre ocuparea Canaanului, în care D-zeu i-a condus pe Izrailiteni, în mod minunat, ca să-și împlinească promisiunea, făcându-i popor mare. Pentru că, de aici în colo, toate evenimentele sunt legate de Canaan. Apoi: desbinarea regatului sub Rofoan e actul epocal, care a tras după sine corupțiunea poporului și pedepsirea păcatelor prin captivitatea din Asiria și Babilon. Deci captivitatea din Asiria și Babilon e a treia piesă. Dar piesa aceasta de o importanță deosebită pentru înțelegerea istoriei lui Tovie, care era în captivitatea Asiriei, apoi pentru înțelegerea lui Daniil, care a fost în captivitatea Babilonului.

Și încă câte lucruri le pretinde învățământul mai târziu ca elevii să le înțeleagă, dar fără aceste piese le lipsește baza. Ajunge micul creștin om mare cercetează biserica și ascultă frumoasele cântări bisericești, în cari consecvent se repercutează actele economiei divine, cari ne-au adus mântuirea, fără să le înțeleagă. Ca să fiu explicit servesc cu 2 exemple. În toate cântările catavasii, oda a 8-a ne amintește despre cei trei tineri în cuptorul cel de foc din Babilon (cari încă sunt a se propune în legătură cu Daniil iar creștinul stă indiferent, când nu știe de ce e vorba). Tocmai acum am trecut peste cele trei dumineci, cari s'a cântat evlavioasa cântare: „La râul Vavilonului”. Iată, și la aceasta va stă creștinul, fără a fi atins de emoțiunea, ce i-o produce mândra intonare a un text pe care-l înțelege, cu toate că a mântuit școala elementară.

Se vede din acestea, că sfinții părinți și scriitorii de cântări bisericești, poate pe urma inspirației, ca nouă ne lipsește, au atribuit acestor acte ale economiei divine o importanță educativă. Și noi le abandonăm din școală, precum nu fac alte confesiuni, când duse tot de aceleași principii ale pedagogiei moderne. Dar noi le abandonăm, ca, la aparență, să salvăm scopul general și să neglijăm cel special: formarea creștinului ortodox cu „convingere religioasă vie”.

Mai departe, fiind vorba de Test. V. eu nu aș abandona frumoasa piesă despre David și Goliat, care e mai puțin educativă decât ori care alta, care ne prezintă un tablou de credință și de speranță în ajutorul lui D-zeu, și încă mai ales, că vitejia manifestată în urma credinței, l-a făcut pe David cel mai mare rege al Izrailitenilor. Nu e de abandonat, dintre propozițiile piesa despre Iona, pentrucă el simbolizează pe Mântuitorul, carele a petrecut 3 zile în mormânt. Și oda a 6-a din Catavasii preamărește acest simbol. Aceste 2 piese încă pot avea loc între celelalte, cu atât mai vartos, că planul lasă oarecare latitudine catihetului dela școlarele divizate să propună mai pe larg despre profeții: Isaia, Ieremia și Ezza. Eu susțin însă, pentru elevii școlarelor noastre populare, materia despre acești profeți nu e potrivită. Iar dacă catihetul dispune de timp mai mult, mai recomandabil ar fi să propună

mai pe larg din Test. N. piese abandonate de plan, cum e bunăoară și cea mai aleasă învățătură alui Isus din predica de pe munte, care servește de bază învățământului dogmatic, după cum vom vedea mai la vale, dar e eschisă din plan. Ori cum, și între toate împrejurările însă, cele 3 piese, amintite mai sus, cari leagă firul economiei divine, trebuiesc luate în plan. Repet, că cunosc planuri de ale altor confesiuni, dar n'am aflat să desprețuiască această materie; cu atât mai vădit deci trebuie s'o utilizăm noi, cari creștem creștini ortodoxiei, în ale căror acte culturale își află expresiune aceste acte ale economiei divine. Atâta cu privire la Test. V.

Nu mai puțin greșește planul și în alegerea materiei din Test. V. Din minunile lui Isus prescrie numai 4. Și ar fi suficiente, dacă ar fi aleasă și vr'una din cele mai de frunte, precum au fost învierea morților. Cu materia despre învățătura lui Isus satisface planul dacă n'ar lipsi învățătura de pe munte; conține aproape toate parabolele. Lipsesc însă prorociile lui Isus, și deosebit, despre judecata cea de pe urmă. Apoi lipsesc piesele, a căror materie stă în legătură cu unele sărbători bisericești, cum e: Intimpinarea Domnului, Schimbarea la față și Tăierea capului St. Ioan Botezătorul, care materie nu e permis să lipsească din istoria biblică propusă la creștini ortodoxi.

Cumcă planul a comis greșală prin abandonarea pieselor aci amintite, voiu să dovedesc.

În partea specială, se exprimă planul despre Catehism așa: „Catehismul, luând de bază învățăturile și adevărurile extrase din materialul concret al istoriei biblice și al istoriei bisericești, li se va prezenta elevilor din nou, înse într'o ordine sistematică, pentru ca astfel să poată avea o privire generală sistematică asupra învățăturilor și adevărilor bisericești sale și să-și poată forma o convingere religioasă vie, căci numai așa poate deveni membru conștient al bisericești”. Aceasta, e foarte adevărat. Iar în partea generală indică planul, ce să sistematizăm în Catehism. Între altele prescrie să propunem elevilor: despre învierea morților, judecata a doua și viața vecinică; apoi despre rugăciunea domnească și despre fericiri, Iată, aci avem atâtea lucruri abstracte de sistematizat. Dar, de unde să le aduni, că în istorioarele biblice nu s'au propus. Căci cum vom convinge elevii despre învierea morților, dacă din faptele lui Isus nu le putem produce vr'o dovadă, -că încă fiind el viu a înviat vr'un mort? Cum li vom convinge despre judecata cea de apoi, ori ce vom sistematiza din învățământul istoric, dacă nu li-s'a propus învățătura lui Isus despre judecată? Ori cum sistematizăm învățătura despre rugăciunea domnească și despre fericiri, dacă elevii nu au cunoștință despre acestea din materia istorică, a învățaturii lui Isus de pe munte? Iată, dar, ce contrast între frumoasele principii ale planului și executarea lor în alegerea materiei.

Nu încapă apoi îndoială, că greșală e și aceea, când momentele principale din viața lui Isus, cari servesc de bază a unor sărbători ortodoxe-bisericești, planul nu le prescrie.

Aici socotesc a fi locul, ca să amintesc împrejurarea, că planul a avut în vedere situația dificilă a școlilor noastre, că nu dispun de timp mult pentru religione. Eu observ însă, că și sub domnia planului anterior n'am dispus de mai mult timp, tot 3 ore pe săptămână bunăoară, dar planul a prescrie incompatibil mai mult material. Trebuie să recunoaștem intenția bună a planului, că a combinat, ca un material mai puțin, bine ales și rotunzit să asigure ajungerea

scopului, ușurând situația catihetilor; dar de fapt a îngreuiat-o prin alegerea rău combinată și abandonarea unor piese, cari servesc de bază la învățământul ulterior.

Atâta cu privire la istorioarele biblice.

2. Istoria bisericească.

Constat, că la acest obiect materia e mai corespunzătoare aleasă. Are în vedere aproape toate necesitățile vieții creștinului nostru ortodox. Numai la trei împrejurări nu dă atențiune.

Se știe, că în partea specială a istoriei bisericești române obvin nume de confesiuni, cu cari Românii au stat în contact, iar cu unii au avut chiar lupte bisericești. Astfel sunt: calvinii, luteranii și unitarii. În timpul prezente mai avem de lucru cu o sectă, ce derivă din aceeași sorginte, cu cei amintiți, anabapțiștii, cari ne amenință biserica. Și noi ne trudim să ne înarmăm credincioșii în contra lor. Deci, este de cel mai mare folos, ca elevii să cunoască aceste confesiuni, dintr'o piesă, în istoria generală bisericească, sub numirea de: Reformațiune. Dar din partea generală n'ar trebui să lipsească: Lătimea creștinismului între Iudei și păgâni. Căci minunile, ce au săvârșit. Apostolii cu acea ocaziune, sunt dovezile cele mai pregnante despre originea divină a religiunii creștine, un moment de cea mai mare importanță în educația religioasă. Spre acest scop s'ar putea abandona piesa despre Atanasie cel Mare, căci cu biografii așa multe numai se îngreuiază învățământul, iar aceluiași scop servește foarte bine și mai puțină materie similară. E de ajuns din sfintii părinți: Vasilie, Grigorie și Ioan.

Atâta cu privire la istoria bisericească.

3. Catehismul.

Materia prescrișă pentru Catehism nu suferă obiecțiune. Nu putem consimți însă cu dispozițiunea, că predarea lui are să se înceapă din clasa IV, pentru motivele următoare:

Pedagogii moderni, toți, până la unul, susțin, că Catehismul se poate predă în ultimul an de școală, fiindcă atunci elevii au judecată mai matură, iar pentru înțelegere au deja bază din materia istorică. Dar, acomodându-ne planului nostru, pentru Catehism le lipsește elevilor baza cunoștinței pentru simbolul credinței, căci nu cunosc hotărârile sinoadelor ecumenice relative. Nu au cunoștințe fundamentale despre biserica, necunoscând dezvoltarea ei din istoria bisericească. De aceea e întrebare: de ce să torturăm noi pe bieții băieți de clasa IV cu materii așa abstracte, când n'au terminat nici istoria biblică? Dar tortură e și pe bietul catihet, care propune. Și nu e conștient a începe din clasa IV-a, până când mai sunt 2 ani de școală. Nu e justificabil, că planul scutește clasa VI dela învățarea Catehismului, când elevii sunt mai maturi și e așa zicând, jucărie învățarea pentru ei, iar pentru catihet predarea. Din contră, prescrie pentru ei numai istoria bisericească, o disciplină ușoară.

Deci, dacă vom lua toate motivele în cumpănă, vom ajunge la hotărârea, că Catehismul e cu scop să se predea în clasele V și VI, paralel cu istoria bisericească, începând în clasa V din semestrul al II-lea.

*

Iată, acestea sunt observările mele, întemeiate pe experiență, cu privire la greșelile planului în vigoare și referitor la îndreptările, ce ar trebui făcute la o nouă revizuire. Și e evident, că până când învățământul religiunii, în școala noastră populară, se va diriga, strict, după prescripțiile acestui plan, suferă de scăderi.

Există însă o cale, prin care se pot repara scaderile. Și aceea este acordarea unei latitudini autorilor de manuale, cari pe lângă materia impusă de plan să susceapă și materie abandonată, dar bineînțeles, cu îndatorirea de a aduce manualele în concordanță cu planul. Iar dintre manuale, de preferință sunt acelea, cari se completează, păstrând armonia învățământului, dela început până în fine.

Aceasta însă atarnă dela Ven. Consistoare, cari provăd manualele cu aprobare.

Nicolae Crișmariu.

Aniversarea de 1600 ani dela darea edictului dela Milan (313) pentru libertatea religioasă a creștinilor.

În anul acesta se împlinesc 1600 de ani, de când împăratul Constantin cel mare — după ce cu ajutorul crucii învinse pe toți dușmanii săi — edă în Milano la anul 313 edictul său, prin care decretează eliberarea religiei creștine, care până la el a fost persecutată în modul cel mai cumplit în decurs de aproape trei veacuri. Decretul acesta cel mai măreț, din câte s'au dat cândva, a schimbat întreaga înfățișare a imperiului roman, se cuvine deci să ne aducem cu recunoștință aminte de acele momente solemne și mai ales să cinstim și să ne punem și noi nădejdea în aceea cruce sfântă, prin care a învins odinioară împăratul Constantin cel mare.

Constantin era fiul cezarului Constanțiu Chlorus și al soției acestuia Elena. Aceasta era de neam inferior și de aceea, la curtea lui Constantin, trebuia să facă loc fiastrei cezarului Maximian Hercules. Constantin își cinstea mama în chip deosebit și când ajunge împărat o ia la sine, la curte. Constantin primise titlul de cezar dela împăratul¹⁾ Dioclețian (284—305).

Să știe, că la început Dioclețian se purta față de creștinism destul de bine, tolerant. Unii creștini chiar ajunseră la ranguri înalte în palat și administrația statului, unii erau ofițeri înalți și nu erau ocară a se numi slujitor al crucii. Biserici se zidesc în orașele mari, în provincii, totul părea a prevesti zorile unei ere binefăcătoare pentru biserică. Dar pe neașteptate împăratul se schimbă. Intrigile cezarului Galeriu și ale filozofilor păgâni, indeosebi neoplatonicii, isbutesc să sguđuie încrederea împăratului în creștini și să-l înduplece a încerca o nouă organizație a statului pe baza religiei păgâne. Biserica e prigonită din nou și încă în măsură crâncenă, mai mult ca oricând până atunci.

Goana începe întâi contra ostașilor creștini, deși ei erau cei mai credincioși împăratului și patriei. Pe la 298 se decretează, că fiecare ostaș să iee parte la cultul jertfelor. Ceice refuzau erau scoși din armată, mulți muriră de moarte silnică. Împăratul ascultă tot mai mult de dușmanii bisericii. La 23 februarie 303 se dă oarecum semnul goanei generale cu surparea celei mai frumoase biserici creștine din Nicomedia; iar pe urmă se dă porunca de a demola toate bisericile și a arde scripturile sfinte; creștinii sunt scoși din toate demnitățile și de supt scutul dreptului. Urmează

¹⁾ Acest împărat din motive administrative a împărțit imperiul în patru părți. Dioclețian, având reședința în Nicomedia, guvernă Asia, Tracia și Egiptul; cezarul Galeriu stăpânea țările din ostul Dunării cu capitala Sirmiu în Panonia; Maximian (august) primi Italia și Africa; iar cezarul Constantin provinciile spanice, galice și Britania.

edictul noi; cel mai crunt e dela începutul anului 304 hotărând: Ceice nu iau parte la jertfe, să fie omorâți. Mulți creștini mor moarte de mucenici — slabă mângâiere fu pentru creștini împrejurarea, că Constantin execută numai edictul care poruncește închiderea și demolarea bisericilor creștine.

La 1 mai 305 Dioclețian abdică, împreună cu și Maximian; Constantin și Galeriu ajung auguști — cel din urmă în răsărit; cezari fură numiți Sever și Maximin, doi dușmani încarnați ai bisericii. Constantin, fiul lui Constanțiu, reținut de Galeriu chează pe credința tatălui, fugi în Britania; iar în Iulie 306, după moartea tatălui său, fu proclamat cezar. În Roma pretorianii fac augușt pe Maxențiu, de aceea tatăl lui Maximian, ia din nou demnitatea depusă cu sila. Astfel imperiul are trei auguști și trei cezari. Confuziunea deveni și mai mare când Galeriu făcu augușt pe cezarul Sever — care însă moare curând în Ravenna. Urmașul lui ajunge Liciniu. Dar Constantin și Maximian încă luară titlul de auguști — sunt deci șase auguști. În anul 310 bătrânul Maximian e prins în Galia de sud și ucis — la porunca lui Constantin; iar în 311 moare Galeriu. În 312 Constantin pornește cu război contra lui Maxențiu. Într-o zi sufletul lui cuprins de grijă pentru sfârșitul luptei, căci dușmanul era mare — deodată văd el și oastea lui, la amiază, pe cer, o cruce de foc, deasupra soarelui, cu inscripția TOUTO NIKAI (cu aceasta învinge). În noaptea următoare Hristos porunci în vis împăratului, să facă un semn ca cel văzut și să-l lase a fi dus înainte în luptă. Preoții creștini, chemați de împărat, îi spusură ce însemnează arătarea. De atunci înainte împăratul primi instrucție mai detaliată în învățăturile creștine. Imitația semnului văzut pe cer — confecționată de artiști dexteri era monograma lui Hristos, adică combinația literelor inițiale din numele Hristos. Acest monogram, așezat în cadre aurite bogat și împodobite cu petri scumpe, fu pus pe un mâner aurit, învălit în pânză împodobită cu petri scumpe și icoana lui Constantin. Cu acest stindard înainte Constantin pornește cu oastea sa din Galia la Italia și la 28 octombrie, la podul Milvi — aproape de Roma îl învinge pe dușmanul său Maxențiu. Maxențiu se înecă când trece podul peste Tibrul (28 octombrie). La începutul anului 313 Constantin încheie alianță cu Liciniu și-i dă pe soră-sa de soție. În aprilie aceluiaș an e învins și Maximin — imperiul are acum numai doi stăpânitori. Nu mult după aceea însă nu se înțeleg nici ei, se războiesc; iar la 323—324 Constantin stăpânește singur imperiul roman.

Goana contra creștinilor continuă și după abdicarea lui Dioclețian, anume în partea răsăriteană a imperiului, unde stăpâneau Galeriu și Maximin; iar Constantin era blând față cu creștinii. E probabil, că el e autorul intelectual al edictului de toleranță dat de Galeriu scurt înainte de moarte, împreună cu Constantin și Liciniu, la 30 aprilie 311. Acest edict spune că nuzințele împăraților de a aduce pe creștini la gânduri sănătoase n'au succes; de aceea de acum înainte se tolerează de a-și zidi biserici și a săvârși cultul dumnezeesc. Dar nu se vorbește de restituirea bunurilor răpite. Edictul n'a produs mare ușurare, indeosebi în provinciile stăpânite de Maximin și Maxențiu, în cari și de aci înainte s'a vărsat încă mult sânge de creștin. Goanelor pune capăt Constantin nimicind pe la finea anului 312 armata lui Maxențiu, iar la începutul anului 313, împreună cu Liciniu, dă cunoscutul decret religioasă de la Milan. În acest decret se acordă deplină libertate religioasă fiecărui cetățean al vastului

imperiu. Creștinilor, în special, se dă voe a vieții conform religiei lor; apoi li se restituie toate bunurile confiscate. Ei fură recunoscuți corporațiune publică, societățile lor sunt recunoscute de stat. Prin urmare bisericile creștine sunt persoane juridice. După edict urmară mai multe legi, cari scot din putere instituțiunea sacrală și'n special cultul împăraților (violarea acestui cult se pedepsea cu pedepse grele corporale, chiar cu moarte). Liciniu, după ce învinge pe Maximin (30 aprilie 312), estinde decretul și asupra orientului.

În Roma se fac mari serbări în onoarea acelor momente solemne, sfințite prin biruința crucii.

Programul serbărilor jubilar, ce se vor ține în Roma întru amintirea desrobirii Bisericii din partea lui Constantin a fost publicat mai întâiu în nr. din 6 ianuarie a gazetei „Osservatore Romano“. El se va publica și în nr. 1 a buletinului, care se va scoate cu prilejul acestui an jubilar, și se poate rezuma în următoarele.

În Roma serbările jubilar, inaugurate încă în 22 octombrie 1912 prin o festivitate ținută în prezența cardinalilor, a corpului diplomatic, a dignitarilor papali și a mai multor oaspeți anume invitați, se vor începe proprie numai în 30 martie, când societatea numită „Collegium Cultorum Martyrum“ va aranja un pelegrinaj la catacombe.

În 6 aprilie se va începe o serbare de 8 zile în biserică din Lateran. Serbarea aceasta se va inaugura prin o liturghie pontificală greacă se va încheia a opta zi prin liturghia celebrată de „arceprete“-le basilicei din Lateran, Petru Respighi, vicarul Romei, fiind de față toți dignitarii papali, corpul diplomatic și toți episcopii, cari vor fi prin Roma. Cadrul acestor 8 zile de sărbătoare va fi bine umplut cu predici ocazionale ținute tot de episcopi, și cu diverse servicii dzești.

În toată vremea va fi expusă spre închinare o foarte veche icoană a Mântuitorului, așa numita „acheropită“, sau mai bine zis „acheropoieta“ = „nefăcută de mână omenească“.

În 20 aprilie se vor ține în basilica sf. Petru aceleași festivități, cari se obișnuiesc în alți ani numai în sărbătoarea sf. Petru (29 iunie). Va pontifica „arceprete“-le basilicei Card. Rampolla, fiind expusă în tot decursul serbării moaștele patimilor Domnului Hristos. Festivități mari vor fi în 27 aprilie în basilica sf. Pavel de pe calea Ostia.

Zilele de 2, 3 și 4 mai vor fi închinare în mod exclusiv sf. Cruci. Serbările aceste vor fi ținute în biserică „S. Croce în Gerusalemme“, ridicată în forma ei p. imă de însuș sf. Elena. În această biserică se păstrează bucata cea mai mare din Crucea, pe care a fost restignit Mântuitorul, care va fi expusă spre închinare. În 4 mai vor binecuvânta și ilumina seara o Cruce mare ridicată în amintirea acestor serbări pe „Monte Cavo“, cel mai înalt pisc al munților Albaniei, care se vede și din Roma.

Serbările vor culmina în festivitățile ce se vor ține în basilica sf. Petru la 11 mai, când va pontifica însuș Sf. Părinte Piu X. În seara acestei zile vor fi iluminate cele trei basilici principale ale Romei (Sf. Petru, bas. din Lateran și S. Maria Maggiore), și afară de aceea toate crucile, și monogramele (asemenea celui ce sa arătat lui Constantin) Mânt. Hristos de pe toate bisericile din Roma și jur. Vor fi provocați și particularii să ilumineze în această sfântă seară locuințele lor private.

Se vor mai ține apoi serbări mai neînsemnate în 18 mai (basilica S. Agnese), în 25 mai (bas. Sf.

Lorenzo), în 8 iunie (S. S. Pietro e Marcellino) și în 31 august în Albano pe seama celor din Latium.

Anul jubilar se va încheia prin serbările, ce se vor ține între 5—8 Decembrie în basilica Prea C. F. „S. Maria Maggiore“, unde va fi expusă icoana făcătoare de minuni a Preacuratei, așa numita — „Borghesiana“.

După cum apare și numai din aceasta schiță sumară a programului, serbările aranjate în Roma vor fi grandioase.

Starea finanțelor.

Guvernul Germaniei a apelat la obștea germană să-i subscrie un credit de un miliard de mărci de care are lipsă pentru echiparea apărării naționale în situația primejdiei de războiu. În loc de un miliard s'a scris însă numai jumătate adică cinci sute de milioane. Eșecul acesta a guvernului german a produs mare consternație în lumea financiară căci el dovedește slăbia financiară a Germaniei. Propunerea financiară e, că va urmă o scumpire și mai mare a banilor ce povestește mari furtuni și peste noi. Recomandăm tuturor a să reținească de noi angajamente financiare, căci acum nu va mai fi vorba de a căpăta împrumuturi noi că și cele date se vor contrage. Până acum mai mergea așa, că băncile înșile căpătau banii cu câte 9% și mai bine și erau fericite că și pot menține și așa scump creditele ca să și scutească clientela de prăpastie. Firește că între astfel de împrejurări și băncile au trebuit să urce perceantele și oamenii înțelegau lucrul acesta și să bucurau că nu li să abzice creditele. Numai clientul „Libertății“ s'a resculat că i-să ia 9—10% după un împrumut de 10.000 coroane, și pentru durerea sa a ridicat cap de acuză contra băncilor că prea iau multe procente. Dar a retăcut că pe vremurile bune plătea după acel împrumut 6% și că procente i-s'au urcat la 10 numai atunci când banca creditoară însuși plătia 9%. În rău ceas a cobit căci bun e Dumnezeu dacă ne va mântui de o catastrofă cum n'a mai fost, de vremuri când nici pe 20% nu se vor mai căpăta bani, căci se va cere rescumpărarea acceptelor în numerar. Ce va zice atunci clientul Libertății care durme liniștit pe când băncile luptau luptă eroică să și mențină creditul ca să nu-i abzică dumnilui creditul? Domniasa trebuie să știe dela banca unde este membru în comitetul de supraveghiere greumintele cu cari luptă băncile.

Pentru junctimul ce l-am făcut între articolul nesocotit și „Oláh dolgok“ din „Pești Napló“ ne înjură, cum e omul așa e și stilul, dacă asta-i este graiul, noi nu-l putem schimba. Dar ian caută la călcăiul „Oláh dolgok“ilor de Marți resunetui pândarului din „Pești Hirlap“ la adresa „Victoriei“ apostrofarea, că „Victoria“ are prea mare venit și a prea mărit capitalele și că dă 20.000 cor. pentru scopuri culturale. Este interes românesc să li se dea în gura dușmanilor băncilor românești astfel de lucruri? Noi mai putem suportă câte o înjurătură, da Dvoastră cum Va simțiți în aceasta oglindă?

Familia creștină.

Principiul creștin al familiei.

(Prelucrare din franțuzește).

(Urmare).

Astfel înțelegem viața creștină este un adevărat serviciu a lui Dumnezeu și casa voastră un altar. Fără a cădea în exagerare și pedanteri religioase, tot iubind și practicând toate obiceiurile plăcute și de bună reputație, nu vom consimți, cu atari principii, să vedem profanându-se acest sanctuar, și nu vom introduce niciodată acolo lumea și vanitățile sale. Aici nu precizez nimic, las cuvintele mele la conștiința fiecăruia și la Evangelie, care suflă peste sufletele noastre un suflet nou. Mă mărginesc a vă face următoarea întrebare: Credeți că acela care are intențiunea de a fi următor textului nostru ar consimți bucuos, ca aceea casă unde voiește să servească lui Dumnezeu, să fie deschisă vârtejurilor vieții lumesti? Credeți că i-ar plăcea să audă bătăind vorbe de nimica și nelegiuite în acelaș loc unde dimineața s'a plecat genunchiul înaintea lui Dumnezeu încunjurat de copiii săi? Credeți că primește să vadă compromisă, prin influințe străine, mântuirea acestor suflete prețioase pentru care luptă cu Dumnezeu? Credeți că ar înjosi barierele care garantează altarul pietății, casnice în fața unei lumi dușmane pietății și să neliniștească triumful său în aceste locuri binecuvântate? Ah! nu crede această anomalie, această inconsecvență este posibilă! Ceeace știu, însă, este că cuvintele textului meu sunt grozave la auz pentru acei care s'au lăsat târați într'acolo.

Am zis că după ce am servit pe Dumnezeu în familie, trebuie a-l servi prin familie. Marginile acțiunii noastre creștine nu se opresc la ușa locuinței noastre. Este mult a servi pe Dumnezeu în familia sa, dar trebuie ca și familia noastră să răspândească în afară o influență binecuvântată. Ea va răspândi această influență, dacă va fi în adevăr creștină. O familie pioasă este un focar de lumină; ea răspândește în jurul ei o dulce și limpede lumină; ea încălzește inimile; ea redă onorabil numele lui Isus, Hristos. Dar acestei influințe indirecte și involuntare trebuie să-i adăogăm o acțiune directă, și familia creștină trebuie să se silească a o exercita deschizându-o tuturor celor ce-s triști izolați, aducând atâtea suflete, pe cât posibil, în curentul dragostei și al pietății sale. Să păstrăm adevăratul spirit al familiei care ar duce la exagerarea celor mai legitime sentimente. Când se închide absolut în cercul intim al ocupațiilor sale, când are un fel de sgărzenie în plăceri, este imposibil a exercita cu belșug o influență salutară. Sunt familii care-s un fel de mici mănăstiri; un zid de separație le despărțește de ceilalți oameni. Ele servesc pe Dumnezeu, de sigur, însă L-ar putea servi mai intens. Să nu uităm a practica în sens spiritual porunca Apostolului: *Fii ospitalieri!* Este o ospitalitate a inimei și a minței mai prețioasă decât oricare alta și focarul care imbie este al afecțiunilor călduroase. Aici ca și peste tot nu veți ajunge decât uitându-vă pe voi, decât practicând spiritul sacrificiului, într'un cuvânt, decât servind pe Dumnezeu.

„Cel ce-și va pierde viața sa o va regăsi“. Acest cuvânt al Mântuitorului găsește o foarte frumoasă aplicație în familia creștină. Acesta este tocmai spiritul de sacrificiu, care constituie frumusețea și păstrează fericirea în viața familiară. Scoate devotamentul serviciului lui Dumnezeu și ce va mai rămânea? Bucurii scurte, tulburi, un fond de răceală nevindecată sub

aparența afecțiunii, pasiuni câteodată; niciodată însă dragoste liniștită, adâncă, nemuritoare, adesea răutatea, cearta, momentele de nervositate, apoi plictiseala și nemulțumirea, și, pentru a fi mai scurt, egoismul mai mult, sau mai puțin lustruit, deghizat. Devotamentul, din contră, ne îmbogățește și ne desbracă de aceasta. Ați renunțat la câteva plăceri, la câteva interese zilnice, binecuvântarea lui Dumnezeu se întinde peste voi ca un cer senin peste un cântur frumos. Ați consimțit să subordonați plăcerile voastre dragostei divine din acel moment din care ați iubit. Aceste gingașe crenguțe, care n'au fost scoase decât pentru a fi altoite pe o buturugă divină, au înmulțit florile și fructele lor. Ați renunțat la lume și plăcerile ei, și pietatea a răspândit asupra întregii voastre vieți o lumină din cea care crește pe măsură ce scoboară din nou colina. Ați pierdut viața voastră, și această viață pierdută a fost găsită cea mai bogată, mai binecuvântată și mai fericită, cea mai iubitoare și mai mare cu perspectivele sale veșnice. Toate emoțiunile duiosase ale inimii omenesti au apărut mai dulce și mai sincere. Este totdeauna un moment solemn acela în care două ființe se unesc pentru călătoria pe pământ; însă care n'au fost pentru voi care cunoașteți scopul vieții și care știți secretul dragostei curate și veșnice. Este o impresie pe care niciun cuvânt nu o poate da decât acela pe care-l prindem când cel dintăiu strigă al unui copil mișcă interiorul nostru! Ce n'a fost pentru voi care prin acest strigăt ați învățat găzduirea sfântă pe care ați dat-o și prin care ați putut pune pe copiii voștri în brațele lui Hristos. Astfel toate sentimentele naturale ale inimei omului sunt deodată sfințite și mărite. Pietatea, care are promisiunile vieții viitoare, are și promisiunile vieții prezente, pentru că este luminată deja de această priveliște prea fericită a veșniciei.

Este în Evangelie o familie care ne prezintă idealul familiei creștine: familia din Betania. N'a fost întunecată de rău desigur, ci acolo respiră dragoste, pace și credință. Și pentru ce? Intrebați-L pe Acela care venia adesea să se odihnească la umbra smochinilor săi, unde pe Mântuitorul îl ascultă Maria. Prezența lui sfințește casele noastre și le preface în altare. Ele este tot așa de bine piatra unghiulară a familiei ca și a Bisericii. Să-l rugăm să intre în casele noastre și se repetăm această simplă rugăciune familiară: *Doamne Isuse, fi oaspele nostru!* Cum nu ne va îndeplini dorința? N'a zis: Mă țin la ușa și bat! Ah! nu lăsați pe prag pe acest divin și iubitor Mântuitor! Deschideți-I ușa! Se va așeza la căminul nostru și ne va învăța să servim pe Dumnezeu în familiile noastre care-i aparțin Lui, cași tot ceea ce ne-a dat în infinita sa bunătate.

(Va urmă).

„Albina“

CRONICA.

Dela „Asociațiune“. Noi membri fondatori. În urma apelului adresat de comitetul central întregii obști românești, în special institutelor noastre financiare, ca să se înscrie membri la „Asociațiune“, aducem la cunoștință, că până la data de față au răspuns acestui apel, înscriindu-se membri fondatori cu taxa de K. 400.: 1. „Crisana“ în Brad, 2. „Poporul“ în Săliște, cărora le exprimăm, și pe această cale, mulțumita comitetului „Asociațiunii“ și rugăm și pe celelalte, bănci și pe

toți ceice pot aduce jertfe pe altarul culturii noastre naționale să nu întârzie a se înscrie în șirul membrilor fondatori cu taxa de K. 400. — sau membri pe viață cu taxa de K. 200. cari se pot achita, eventual și în rate decâte K. 100.

Intocmirea episcopilor și metropoliilor din țările românești. Dl N. Iorga a arătat la Academie în mod foarte convingător întocmirea episcopilor și metropoliilor în țările românești. Intre altele spune, că neavând la dispoziție alte izvoare, decât manuscrisul grecesc din Viena, în care se vorbește de actele patriarhilor din Constantinopol, și analale propagandei catolice, nu poate aduce înainte fapte necunoscute. Toată documentarea se bazează pe documentele istoriei universale din veacul al XIV-lea. Episcopii au și caracter politic. Caracterele metropoliilor le reasumează în următoarele: a) Ele s'au creat deodată și nu s'au dezvoltat din episcopii. b) Dela început n'aveau loc stabil pentru reședință. c) Metropoliții dintăiu erau de obicei străini. În veacul al XIV un prelat din Mecena vine ca Metropolit la Argeș. Nainte de această țările românești n'aveau oare organizație bisericească? Vorbește apoi despre propaganda catolică în legătură cu cavalerii teutoni, stabiliți în Câmpulung. Regii Ungariei i-au făcut să părăsească țara. Prin înființarea episcopiei Cumanilor a suferit propaganda catolică. Episcopii despre cari se vorbește în acelea propagande, erau bogomili și nu ortodocși.

Numărul călugărilor de pe muntele Athos este de 7356, cari după naționalitate 3200 sunt Greci, 3500 Ruși, 290 Români (intre ei și din Ardeal), 300 Bulgari, 50 Georgieni, (din Caucaz) și 16 Sârbi. O parte din acelea mănăstiri au fost înființate de oameni evlavioși și cu dare de mână, — multe din ele au fost înzestrate cu averi frumoase de voievozi de pe vremuri a principatelor românești.

Cum trebuie prețuit învățătorul? Marele scriitor francez, Victor Hugo, serie următoarele: „Dacă veți intra la un om, care face roate și ruzi de car, veți zice: iată un om folositor. Dacă intrați la un țesător, care face pânze, spuneți: iată un om scump. Dacă mergeți la un faur, care fabrică ciocane, pluguri și sape, iarăș veți zice: iată un om de care avem trebuință.... În sfârșit intrați la un învățător. Aici să dați binețe încet, căci, știți ce face învățătorul? Face suflète“.

Pentru copiii surdomuți. Pentru primirea în clasa primă a școlii de stat de surdomuți din Arad, pe anul școlar 1913/14, trebuie să se înainteze cât de grabnic petițiunile. Vor afla primire copiii surdomuți dela 7—10 ani, din comitatele Arad, Bichiș, Cenad și Bihor, fără deosebire de sex și naționalitate. Cei săraci pot primi și eventualele ajutoare. Cei ce doresc să fie primiți să se adreseze grabnic direcțiunii acestui institut.

† **Valeriu Crișan.** Crâsnicul catedralei din Arad, omul cel bun și vecinic rădios întru care viclesug nu era, servitorul credincios al bisericii, a încetat de a mai fi. Luni și-a dat sufletul în mâna creatorului sub o operație crâncenă ce i-s'a făcut în spitalul comitatens din Arad. Miercuri i-a fost înmormântarea care a scos la suprafață cinstea de care sa bucurat în întreagă societatea din Arad acest om de poziție inferioară socială. Dela spital a fost dus în biserica cate-

drală unde i-s'a făcut prohodul de părintele protopop Vasilie Beles asistat de părinții Traian Vătan, Gavril Bodea și diaconul Cornei Lazar. Discursul funebral la ținut părintele Traian Vătan. Răspunsurile le-a dat corul seminarial. Biserica a fost tixită de lume din toate păturile sociale și intelectuali cu țărani deopotrivă vărsau lacrimi de jale după bunul „Valerică“. Așa să înmormântează cu pompă și omul sărac dacă este bun. Odihnească în pace.

Cronica bibliografică.

A apărut revista pentru literatură, artă și știință „*Lucafărul*“ Nr. 5, 1913 cu următorul cuprins bogat și variat: Ion Borgovan: Dimitrie Dinicu. Maria Cunțan: Cântec (poezie). Veniamin Negru: Carmen vulgare. Z. Bârsan: Tristia (poezie). Victor Stanciu: Legenda funigeilor. I. Agârbiceanu: Arhanghelii (roman). A. C.: Pagini streine. Ed. Haraucourt: Cântecul funebru. Maria Cunțan: Pro memoria (poezie). T. Codru: Concertul Lucia Cosma. V. Stanciu: Spre al saselea continent: Expedițiunea căpitanului Scott. Expedițiunea căpitanului Roald Amundsen. Cronici. Ilustrațiuni.

Concurse.

Pentru îndeplinirea postului de preot în parohia vacantă **B. Forău** din protopopiatul Beiuș se publică concurs cu termen de 30 zile pe lângă următoarele condițiuni:

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Casa parohială și intravilanul cu supraedificațiile necesari.
2. Pământul parohial 6 holde cath.
3. Câte una zi de lucru dela fiecare număr de casă ori răsкупărare în bani.
4. Bir preotesc câte una vică cucuruz sfârmat dela fiecare număr de casă.
5. Stolele îndatinate.
6. Intregirea dela stat după ervalificațiunea respectivului ales, din partea parohiei nu se asigură.
7. Alesul va avea să catehizeze la școli fără a aștepta remunerație.

8. Parohia fiind de clasa I, recurenții au să fie ervalificați pentru parohii de clasa primă.

Petițiunile instruite regulamentar au să se înainteze oficiului protopopesc concernent până la termen, iar recurenții să se prezinte în vre-o duminică ori sârbătoare în sfta biserică pentru a se recomanda poporenilor.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu adm. ppbiteral *Dr. V. Fildan.*

—□—

2—3

Pentru postul de învățător dela școala conf. gr. or. rom. din **Paniova**, tractul Belințului, să escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „*Biserica și Școala*“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. În bani gata 469 coroane,
2. În naturalii: 11 măji metrice grâu și 11 m. cucuruz, prețuite toate în 308 cor.,
3. Intregire dela stat 223 coroane,
4. pentru conferențe 20 cor.,
5. pentru scripturistică 10 cor.,
6. locuință liberă cu 2 chilii, bucătărie, cămară, șopru, coteț de porci și grădină.

De încălzirea salei de învățământ se îngrijește comuna bisericească; de locuința sa însă învățătorul.

Mai are: dela înmormântare mare 1 cor., dela prunci 60 fil., dela liturgie pentru morți 1 cor. și dela cununie 80 fil., apoi dela parastas 60 fil. și dela sfințirea casei 20 fil. Se înțele aceste taxe le capătă numai când este anume poftit.

Alesul e obligat să instrueze nu numai pe școlarii obligați, fără și pe cei de repetiție, se presteze servite cantonale, să învețe pe școlari cântările bisericești și'n dumineci și sărbători să-i conducă la s. biserică și să-i țină în ordine.

Doritorii de a ocupa acest post să-și trimită cererile, instruate conform legilor în vigoare, comitetului parohial din Paniova (Panyó), pe calea oficiului protopesc gr. or. rom. din Belint (Belence, Temes megye), și într'o duminică ori într'o sărbătoare, să se prezenteze, sub durată concursului, în s. biserică din Paniova, spre a-și arată desteritatea în cântare și'n tipic.

Comitetul parohial.

In înțelegere cu mine: *Gherasim Sêrb* protopresbiter.

—□—

3—3

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc dela școala confes. gr. or. rom. din Ficătar, protopresbiteratul Belintului, să escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. În bani gata 655 cor.; 2., întregirea salariului fundamental, dela stat, 395 cor.; 3., eventualele evincenale dela stat; 4., pentru conferență 15 cor.; 5., pentru scripturistica 10 cor.; 6., locuință în natură cu a 1/4 jugăr intravilan; 7., dela înmormântări, unde va fi poftit, 1 cor.

De curățirea și încălzirea salei de învățământ, să îngrijește comuna bisericească; ear de a locuinței învățătoresci, învățătorul.

Alesul, fără altă remunerație, e îndatorat să provadă strana în biserică, să conducă regulat pe elevii la biserică și să învețe atât pe cei de toate zilele, cât și pe cei de repetiție, cântările și răspunsurile liturgice.

Reflectanții sunt poftiți a-și așterne petițiile, instruate conform legilor în vigoare, comitetului parohial, pe calea oficiului protopresbiterat din Belint (Belence, Temes megye), și să se prezinte în termenul concursual, într'o duminică, sau într'o sărbătoare, în s. biserică din Ficătar (Feketeér, Temes-megye), spre a-și arată desteritatea în tipic și în cântare.

Comitetul parohial.

In înțelegere cu mine: *Gherasim Sêrb* protopresbiter.

—□—

3—3

În urma abziecerii Inv. Lazar Oprean și a concluzului Vên. Consistor diecezan din Arad Nr. 3198/1912 prin aceasta se escrie concurs pentru îndeplinirea postului învățătoresc-cantoral dela școala gr. or. română elementară din Checheș (Lippakékes) cu termen de 30 zile dela prima publicare în foaia „Biserica și Școala“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar fundamental în bani gata 1000 una mie coroane care se solvește din cassa culturală în rate lunare anticipative.

2. Cvinvenalele prescrise, s'au cerut ca ajutor dela stat.

3. Venite cantonale: dela mort mic 60 fileri, dela mort mare 1 coroană, dela mort cu liturgie 2 cor.

4. Spese de conferințe învățătoresci 20 coroane.

5. Scripturistica 12 coroane.

6. Locuință în natură cu grădină și apartinătoare.

Învățătorul alegând este îndatorat să provadă strana, — se calehizeze în caz de lipsă, — și să țină școala de repetiție fără alta remunerație deosebită.

Recurenții tineri sunt preferiți și sunt poftiți să-și susțină recursele ajustate conform regulamentului, adresate comitetului parohial din Checheș și trimise oficiului protopresb. din Belint (Belence) și să se prezinte în persoană și'n biserică pentru a-și arată desteritatea în cant și tipic.

Din ședința comitetului parohial din Checheș ținută la 22 iulie (4 august) 1912.

Dimitriu Luțai
paroh, preș. com. par.

Avram Triou
notar ad hoc.
3—3 gr.

—□—

A apărut

◆ CAZANIA ◆

cu litere latine în ediția nouă și costă exemplarul legat în pele roșie **Cor. 14.**

De vânzare la:

◆ LIBRĂRIA DIECEZANĂ, ARAD. ◆

TELEFON Nr. 188.

TELEFON Nr. 188.

RUBINSTEIN MÓR

SPEDITOR

TRANSPORTAJ CU AUTOMOBILE

Întreprinde tot felul de transportări, împachetări și vămuri. **Strămută** pe lângă răspundibilitate, cu căruțele pt. transportul mobilelor de 6, 7, 8 și 9 metri, cari sunt scutite de viermi (stelnițe), și tapetate după sistemul francez, — în ori care parte a țării. Depozitul de ape minerale al domeniului contelui Schönborn Bucheim Frigyes. Magazin stabil și umplere proaspătă a apelor minerale Szolyvai, Pannonia, Polenal și Luhi Erzsébet. Tot aici se capătă renumita apă „Málnási Borviz“ în sticle de 1 litru, care o transportă și la locuință, prin schimbul sticlei, sticla a 20 fil. Revanzătorii capătă rabat. Diferite mobile folosite, dar în stare bună, rămase îndărăt dela transportări și strămutări, se vând pe lângă prețuri excepționale ieftine. Casse de fier nouă sau folosite se află de vânzare pe lângă prețuri moderate.

ARAD, STRADA WEITZER JÁNOS. ◆ PALATUL MINORITILOR.